

Zavrh

9

Triglav in Aljaž. Dvoje imen, ki sta tesno povezani med seboj. Brez Triglava, te čudovite gore, ki očara vsakogar, ki se povzpne nanjo, ne bi imeli človeka, ki je vse svoje življenjske moči in svoja sredstva poklonil slovenskemu narodu, brez Aljaža pa bi v naših planinah danes gospodoval tujec.

Če ste se v Triglavsko pogorje, tako kot mi, podali iz Mojstrane vas od Dovjega, kjer je celih osemindeset let župnikoval Jakob Aljaž, do vrha Triglava prav vse spominja na tega slovenskega rodoljuba. Najprej Aljažev dom v Vratih, nato Aljaževa »Triglavsko koča« ter navsezadnje tudi cilj vašega popotovanja — Aljažev stolp vrh Triglava, ki že skoro stoletje bedi nad slovenskim narodom. Da, prihodnje leto bo minilo devetdeset let, odkar so ga postavili in odkar pomni simbol slovenskega planinstva. Aljažev prijatelj, stanovski in planinski tovariš pa tudi prvi življenjepisec Janko Mlakar je na svojih popotovanjih ljudem tujih dežel pogosto pravil, odkod je doma. Pa ga niso kaj dosti razumeli. Ko pa jim je omenil Aljažev stolp, so takoj vedeli, odkod prihaja. Tako je bilo včasih, pa tudi danes lahko trdimo, da je Aljažev stolp najbolj pogosta razglednica ne samo za Slovenijo ali Jugoslavijo, pač pa tudi za vso tisto množico občudovalcev Julijskih Alp širom po Evropi. Če ne prej, se tega vsakdo zave, ko na poti na Triglav srečuje obraze z raznih koncev sveta.

Nam, šišenskim občanom, pa je Aljažev

stolp še posebej pri srcu prav zato, ker sta oba zaslužna moža, ki sta pred devetdesetimi leti pripomogla k njegovi postavitvi, doma iz naše občine: načrtovalec in lastnik Jakob Aljaž iz Zavrha, izdelovalec Anton Belec pa iz Šentvida. Še več. Aljažev stolp, ki je ponos vse slovenske domovine, je bil tudi izdelan v Šentvidu. Prav zato nam ne more nihče zameriti, če nas od vseh Aljaževih pomnikov ta najbolj zanima in če se mu bomo posvetili kar v treh zapisih z naših popotovanj.

Radi bi osvetlili tudi podobo obeh mož, ki sta botrovala njegovemu »rojstvu«. Jakobu Aljažu je tekla zibelka v Zavrhu, skromni vasi ob vznožju Šmarne gore. V hiši s številko dve, po domače pri Bačniku, je ugledal luč sveta 6. junija 1845. Bil je četrti otrok Antona Aljaža, kmeta in cerkovnika romarske cerkve na Smarni gori. Prav Šmarna gora mu je nudila prvo otroško kraljestvo, saj iz Zavrha v dobre pol ure prispeš na njen vrh. Po šoli v Smledniku so bistroumnega Bačnikovega Jakca poslali v ljubljanske šole. Že takrat se je pričel navduševati za glasbo in planinarjenje. Šolanje je bilo nemško, zato se mu je odporu do tujstva pričela buditi narodna zavest. Po gimnaziji je na Dunaju študiral klasično jezikoslovje ter staroslovenščino, dokler ni študija opustil ter se v Ljubljani vpisal v bogoslovje. Duhovniška služba ga je potem vodila v Tržič ter Dobravo pri Otočah, kjer je pustil sledove v gospodarskem in prosvetnem delu teh krajev. Leta 1889, dve leti zatem, ko se je prvič povzpela na Triglav, je postal župnik v Dovjem in tam ostal do smrti.

Že med šolanjem se je srečeval z nemčurji, ki so se hoteli polastiti tudi slovenskega planinskega sveta. V Triglavskem pogorju je ob Aljaževem prihodu v Dovje kraljeval nemški Alpenverein. Slovenci so šele leta 1893 ustanovili »Slovensko planinsko društvo«. Vendar to društvo ni poseglo v boj za Triglav, kajti Triglavsko pogorje je s svojimi nezavarovanimi potmi nudilo le »vratolomne ture«, teh pa slovensko planinsko društvo ni bilo pripravljeno razvijati. Sam samcat je Aljaž posegel v boj proti nemštvu, da bi nam rešil narodni simbol in ponos. Triglav je sodil pod ozemlje njegove župnije ter prav tako občine Dovje. Za en sam goldinar je od občine kupil svet na vrhu Triglava, kamor se je bil namenil postaviti ličen stolp, ki bi vsemu svetu dokazoval, da je tu Slovenec doma. S tem ko je postal lastnik majhne parcele vrh Triglava, mu je uspel prvi prodor v posest, ki so si jo že dolga leta lastili tujci. In ni bilo treba več dolgo čakati, da je ovrgel tudi znano geslo nemčurskih bahačev, ki so oznanjali, da je Triglav nemški kralj Julijskih Alp, v čigar varstvu je nemška zemlja, na kateri stoji.

Andrej Mrak

*3x dnevnik
malega
Šiškat-jav*

Torek

Jasno, tudi v naši družini je bilo zadnjih štirinajst dni vse v znamenju olimpiade. Saj smo navsezadnje športna družina. Ata se zanima za hokej že dvajset let, mama pa aktivno spremlja smučanje polnih pet let. Jaz sem, lahko priznam, vse moje življenje posvetil smučarskemu športu. Že ko sem bil star nekaj mesecev, so me posadili pred televizor in sem jokal ob prenosu takratne olimpiade in gledanju prenosov sem ostal zvest vse do danes. Seveda pa smo smučarsko naravnani samo pozimi, drugače se aktivno udeležujemo tudi v spremljanju nogometa in košarke. Vendar se, recimo, pri atu že poznajo leta in ni več tako aktiven kot pred leti. Zdaj ne hodi več na tekme, ampak se pusti informirati o rezultatih televiziji oziroma časopisom. Rečem vam, smo zelo športna familia.

Ob letošnjih olimpijskih igrah je ata zabeležil nekaj presenetljivih rezultatov. Ob prenosih smučanja je popil petnajst steklenic piva, pojedel deset sendvičev in osemindesetdesetkrat zaklel. Misli sem, da bodo rezultati celo rekordni, saj je dosegel zelo dober vmesni rezultat. Več kot petdesetkrat je zaklel že pri skokih na 70-metrski skakalnici, ko so se igre komaj dobro začele, vendar se je potem malce umiril in potem seveda ni bilo rekorda.

Sreda

Seveda pa naša družina ni ena tistih, ki ji gre po glavi samo šport. Smo tudi zelo kulturna familia. Navsezadnje so se olimpijske igre začele s slovenskim kulturnim praznikom in bi bilo grdo, če bi tokrat pisal samo o športu. Ob tej priložnosti je prišlo tudi do lokalnega kulturnega škandala, ker je hotel ata kulturni dan praznovati z ogledom najnovejše mojstrovine v kinu Sloga, pa je mama pravočasno našla vstopnico v žepu in ga je ozmerjala, da je čisto navađen senilen pujs. Ata se je sicer izmotaval, da je tudi film umetnost, torej kultura, vendar ga, žal, tokrat hram kulture (kinu Sloga) ni videl in je odšel na slovesno akademijo v Vodnikov hram. Vodnik je bil prvi slovenski pesnik, njemu v spomin pa so posvetili gostilno pri ljubljanski tržnici in tam se ata s prijatelji rad spominja naših kulturnih velmož in naše mame.

Mama je ob kulturnem prazniku prebrala dva doktor romana naenkrat, jaz pa sem prebral polemiko med sprtimi kulturniki v Delu in je bilo kulturnega praznika konec. Ne, da ne bi živeli športno in kulturno, tega nam res ne more nihče očitati!

Srečka

Ne prezrite!

Prispevke za naslednjo številko pričakujemo do 24. februarja 1984

Pomagajmo košarki

Tradicionalni predpusni košarkarski ples v Medvodah bo letos 24. februarja v dvorani društva Partizan.

Na prireditvi bodo, tako kot lani, sodelovali nekateri slovenski pevci zabavne glasbe, ki so se honorarjem vnaprej odpovedali v korist razvoja košarke v Medvodah. Tudi dohodek, ustvarjen na tej prireditvi, bo namenjen za razvoj košarke v Medvodah. Organizatorji, košarkarski delavci, so prireditev zelo skrbno pripravili, tako da bo za vsakega obiskovalca nekaj privlačne zabave. Verjetno pa bo najprivlačnejši tradicionalni srečolov. Za predpusno prireditev POMAGAJMO KOŠARKI je na voljo še nekaj praznih mest.